

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Quas res Angeli loco mouere possint, an non solum substantias corporeas, fed etia[m] incorporeas, & quo modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DV BIVM II.

Quas res Angeli loco mouere, aut sistere possint; an non solum corporeas, sed etiã alias spirituales substantias; Et quo modo; an etiã impresso impetu; Et virtute illimitata ad mouendum.

S. Thomas 1. p. q. 109. a. 4. & 110. a. 3.

DVo hac dubitatione quæruntur. Primum spectat subiectum mobile; cum enim ex dubio præcedenti constet; corpora ab Angelo moueri posse, nunc quæstio est, tum de Angelis, tum de animabus; an scilicet Angeli animas, & vnus Angelus alium Angelum loco mouere naturaliter possit; aut etiã in loco sistere seu detinere. Alterum pertinet ad modum mouendi; siue is spectetur ex parte medijs, an scilicet fieri possit; etiã impresso impetu seu impulsu, quo mediante Angelus moueat: siue spectetur ex parte subiecti, & virtutis motiue naturalis: vbi quæstio est, an hæc sit determinata, tam in ordine ad magnitudinem subiecti mobilis; quam velocitatem motus.

Assertio I. Angeli propria sua & naturali potentia, non solum corporeas substantias, sed etiã animas hominum; adeoque vnus aliquis eorum, etiã Angelum alium loco mouere, in eoque sistere potest. Hæc assertio quoad animas est communis sententia, & traditio Patrum, ac Theologorum, qui docent, animas damnandas, cum primum separantur à corpore, à demonibus violenter raptari ad tartara. De Angelis vero inter se comparatis res non est tam certa, nec ab antiquis Theologis admodum disputata; eam tamen tradunt Maior in 2. dist. 2. q. 7. Molina q. 52. a. 3. Suarez Metaph. disp. 35. sect. 6. n. 28. & hic lib. 4. cap. 28. Zumel hic q. 53. art. 3. q. 5. & Pesantius a. 1. disp. 2. et si Valquez disp. 194. cap. 3. contrarium sentiat, asserens, *frivolum esse, quod quidam comminiscuntur, Angelos aliquos tanca esse virtutis, vt aliquo impulsu quasi impresso alteri Angelo, ipsum moueant ad alium locum, vel ahicui loco aligenti, cum hoc sit proprium corporum.*

Sed abstrahendo nunc à modo, eum motum efficiendi, an scilicet fiat impresso impulsu, an non, probatur assertio I. Quia demones naturali virtute raptant & mouent animas damnatas ad infernum, vt dictum: nec enim vlla est ratio, cur hoc ab eis fieri dicatur virtute supernaturali; Ergo etiã Angeli possunt alios Angelos ita mouere: quandoquidem par est ratio vtrobique; tam ex parte mobilis, cum vtrumque sit spirituale; quam ex parte mouentis, saltem si Angelus alium Angelum mouens ponatur esse superior respectu huius, adeoque maioris virtutis naturalis. II. Angelus sua natura est loco mobilis ab extrinseco, nimirum à Deo; nec iste effectus, cum sit finitæ perfectionis,

per se requirit infinitam virtutem; alias enim nec seipsum Angelus naturaliter mouere possit; Ergo non est ratio, cur negetur posse effici ab aliquo Angelo saltem superiore, eo; qui mouendus est. III. Omnis substantia viuens, quæ seipsam potest loco mouere, potest etiã ab alia sui generis moueri, si modo fortiorem habeat vim ad mouendum, quam altera ad resistendum: Vel quod idem est: Omnis substantia, quæ seipsam naturaliter loco mouere potest, potest etiã eadem vi naturali etiã similem sibi, adeoque capacem naturaliter motus localis, loco mouere; si modo alias virtute naturali huius resistantiam superet; vt patet tum inductione; tum ratione; quia eadem est potentia ad se, & ad aliud sibi simile mouendum, cæteris paribus. IV. Non male argumentatur Maior loc. cit. Angelus potest mouere corpus secundum omnes: Ergo potest mouere Angelum inferiorem, vel eiusdem speciei. Denique nulla est ratio in contrarium.

Assertio II. Angelus non potest naturaliter mouere alium Angelum inuitum, adeoque resistantem, se superiorem, nec omnino æqualem; sed tantummodo inferiorem, siue secundum speciem, siue secundum rationem indiuiduam. Hanc assertionem quoad superiorem Angelum, secundum speciem, expresse tradunt Maior, Suarez, & alij citati; eademque est ratio superioris secundum rationem indiuiduam, aut etiã plane æqualis; si quidem talis decur inter Angelos eiusdem speciei, naturalis virtutis excessus aut æqualitas. Ratio est. Quia à proportione inæqualitatis, aut etiã omnimodæ æqualitatis, tam ad agendum ex vnus parte, quam ad resistendum ex parte alterius, non sequitur actio: sed bene ab excessu virtutis ad agendum respectu passi ad resistendum; quo autem Angelus natura superior est, eo habet maiorem vim agendi & mouendi, quam inferior; ac proinde etiã habet maiorem vim ad mouendum, quam hic ad resistendum: Ergo potest hunc quamuis inuitum & repugnantem loco mouere. Et si Zumel loco citato putet, nec inferiorem quidem Angelum posse inuitum loco moueri à superiori, sed absque fundamento, vt recte Suarez hic loco citato num. 9. & 10.

Assertio III. Potest tamen Angelus inferior naturaliter loco mouere etiã superiorem; si hic non resistat. Ita Suarez cum alijs loc. cit. Ratio est. Quia cum alioqui superior Angelus sit natura sua mobilis loco; & resistantia illa arbitraria sit ipsi, sane hac sublata, nihil est, quod motum etiã ab inferiore adhibendum impediatur. Nec enim, vt in corporibus accidit, resistantia illa in Angelis naturalis & necessaria est: alioquin etiã respectu motus intrinseci resistantiam haberent; sed arbitraria, vt dictum. Nisi quis dicat, propter naturalem improportionem, & defectum virtutis, ex parte Angeli mouentis, fieri non posse, vt Angelus inferior superiorem vnquam mouere naturaliter possit: sicut corpus non potest mouere spiritum, &c. Quod non videtur omnino incredibile.

Assertio

6 **A**ssertio IV. Diuina autem virtute fit, vt sic-
cut Angelus malus, licet natura superior, neque-
at mouere inferiorem bonum; ita possit inferi-
or bonus superiorem malum mouere aut sistere,
loco, quantumuis renitens. Ita iuxta Sanctum
Thomam quæst. 109. art. 4. Suarez, & recentio-
res citati pro assert. præcedent. Ratio est. Non
solum quia plane indecens est, & inconueniens
statui beatorum, vt vim vllam patiantur ab vilo
agente creato; nedum ab Angelis damnatis;
sed etiam quia cuiusdam imperfectionis est, mo-
ueri solum ab extrinseco; quæ proinde imper-
fectio à beatis Angelis abesse debet. Quæ de
causa existimat Suarez hic numero octauo, etiam
inter beatos Angelos, nunquam moueri vnum
ab alio; non solum inuicem, sed nec etiam vo-
lentem. Præsertim quia Angelus beatus ad
nutum alterius se mouet, quando alter impe-
randi potestatem habet; quo fit, vt sola locu-
tio; sine alia extrinseca actione, inter sanctos
Angelos sufficiat.

7 **N**ec obstat, quod Christus homo beatus à dæ-
monibus translatus & loco motus est. Christus
enim simul Viator erat, cui sicut alia huius vitæ
mala, & defectus naturales, vt mors & tormen-
ta, ab extrinseco inferri poterunt, ita etiam mo-
tus localis à dæmonibus, si quidem ipse illis nollet
resistere.

8 **E** contrario autem, quia diuina lege & ordi-
natione dæmones nunc, in statu damnationis,
Angelis beatis subiacent, eorumque potestate,
compescuntur & coercentur, vt docet Sanctus
Thomas loc. citat. & ex scriptura constat, hinc
fit, vt diuina virtute Angeli beati, licet natura
inferiores, possint dæmones quamuis resistentes
facile loco mouere aut continere; quia virtus
gratiæ maior est, quam naturæ: siue quia dæmo-
num vis alioqui naturalis ad resistendum diuini-
tus cohibetur; siue quia vis motiua Angeli beati
diuino munere auctior est. Nec obstat, quod An-
geli per peccatum naturalia non amiserunt; sed
eadem etiam post peccatum integra conseruant.
Hoc enim intelligendum est, de naturalibus vi-
ribus in actu primo spectatis, non autem de vsu
ipso naturalium virium, vt etiam quæst. præced.
dictum.

Atque hæc de subiecto mobili, ad priorem huius
dubitationis partem pertinent. Ad alteram vero
partem, de modo mouendi, sequentes assertiones
spectant.

9 **A**ssertio V. Cum Angelus alium Angelum seu
spiritum loco mouet, non mouet impresso impe-
tu; sed immediate per seipsum. Ita à priori Sua-
rez citandus assert. 8. Ratio est. Quia hoc ex vna
parte non est necessarium; siquidem Angelus po-
test mobile, cui præsens est, per seipsum immedia-
te mouere, vt dicitur. Ex altera vero dubium est,
an Angelus impetum seu virtutem motiuam im-
mediate per seipsum mobili imprimere possit; &
probabile est, non posse, nisi per instrumentum cor-
poreum, quod respectu spiritus locum non habet.

10 **A**ssertio VI. Quando Angelus corpori saltem
secundum aliquam eius partem præsens est & per-
manet, tum potest & solet Angelus pro suo libitu

id mouere immediate per se ipsum, sine vilo impe-
tu ipsi impresso, adeoque etiam lapidem in aère tū
oblique ciere; tum sistere vbi voluerit. Ita sentio
cum Suarez Metaph. d. 35. sec. 6. n. 25 & hic li. 4. c.
31. contra Vasquez d. 182. d. 218. n. 9; vbi docet,
non solum posse Angelum per se immediate impri-
mere impetum corpori, eoq; mediante corpus etiam
distans mouere; (quod docet etiā Molina q. 110 a.
3.) sed etiā necessariā esse eam impetus impressio-
nem, quoties corpus ab Angelo in medio aère quasi
suspensum detinetur, vel per aërem secundum li-
neam transversam mouetur.

Probatur assertio. Primo enim modus magis
connaturalis est, absque impresso impetu mouere;
non solum quia per se minor hic violentia inter-
uenit; sed etiā quia natura odit superflua; & quod
æquè facile & commodè potest fieri per pauciora,
non solet fieri per plura; potest autem Angelus cor-
pus sibi præsens sine impetu impresso mouere;
quia nec vis actiua, nec cōditio requisita ad hunc
effectum deest. Deinde quod speciatim ad deten-
tionem corporis in libero aère attinet, nihil opus
est impetu impresso. Quia sicut Angelus per seip-
sum mouere corpus potest, adeoque successiuè & cō-
tinuatiuè & aliud vbi in eo producere; ita potest
etiā per se immediate idem vbi constantè in eodem
cōseruare, quo factò nihil opus est alio impetu seu
qualitate ab Angelo impressa; sicut idè agens cali-
dum vt quatuor, potest in aqua calorem vt quatuor
producere, & simul etiā perpetuo influxu eūdem
conseruando, ob stare, ne eadem aqua ad suum sta-
tū naturalem frigiditatis se reducat. Idem est, cū
lapis ab Angelo in aère per transversam lineam
mouetur; quia nec tunc opus est impresso impetu,
sed satis est Angelo immediata sui applicatione; &
permanente coniunctione cum eodem, eundè ita
mouere; hæc ipsa enim efficacia Angeli per seipsū
immediate mouentis, sufficit, tum ad lapidem mo-
uendum, tum ad eundem detinendum, ne descendat,
vt bene Suarez cit. cap. 3. n. 7. & 8.

Ex quo colligitur, re ipsa etiam ecelum ab An-
gelo moueri, absque impresso impetu, seu virtute
motiua & impulsiva in eodem producta; quia An-
gelus celo à se mouendo substantialiter præsens est,
vt cum Aristotele lib. 8. Physic. c. vlt. & 2. de celo
c. 2. docent S. Thomas 1. p. q. 52. a. 2. Bonauentura,
Secotus, & alij in 2. d. 2. qui dicunt, Angelum esse
in aliqua determinatâ cœli parte, vnde motum in-
choat; potest ergo Angelus cœlum per seipsum mo-
uere; etiam si ipse interim eum eo non circumuol-
uatur, sed immobilis persistat: Ergo superuaca-
neus est impetus impressus. Deinde omnis impe-
tus mobili impressus, cum in progressu deficiat &
debilitetur, hoc sua natura habet, vt initio celerior;
quam circa finem, aut medium, idem mobile mo-
ueat: motus autem cœli est æqualis & vniformis:
Ergo impossibile est naturaliter, vt impresso im-
petu efficiatur. Quia tamen Angelus non potest
totius cœli substantiæ immediate præsens esse (sic
enim simul etiam facile in cœlo posset esse, & in
terra) ideo fatendum est motum cœli ab vna certa
parte, cui præsens est Angelus, inchoati, & sic per
totum corpus eiusdem cœli consequenter diffun-
di; ita vt non quidem tempore, sed natura prius

moueat illa pars cui presens est, hæc vero secum alias, ob mutuam solidamque connexionem, quasi pertrahat, vt pluribus declarat Suarez cit. c. 3. 1.

13 **A**ssertio VII. Potest tamen etiam Angelus mediante corpore, seu instrumento corporeo, alteri corpori, mobili, impetum seu vim motiuam imprimere, & ita mediante impetu impresso mouere; idque re ipsa necessario fit, quando Angelus mouens, mobili, dum ita mouetur, presens non est. Ita Suarez hic & Metaph. disp. loc. citat. & consentiunt à fortiori Vasquez & Molina mox citandi. Ratio est. Quia quisquis per seipsum immediate potest aliquod corpus mouere, eo ipso etiam potest id ipsum corpus violenter impellere in aliud corpus; vt ita huic impetus seu vis motiua imprimatur. Quibus consentiunt ea, quæ à spiritibus nocturnis non unquam factitari audimus, vt cum lapides, vasa, resq; alias in ædib; hinc inde projiciunt, & collidunt. Ex quo sequitur Angelos posse mouere corpora, non solum quasi portado, aut trahedo, sed etiam projiciendo, saltè mediante alio corpore, tãquam instrumento, vt dictum.

14 **A**ssertio VIII. An vero possit Angelus per seipsum immediate corpori imprimere impetum, seu qualitatem motiuam, vel non, incertum est, & vtrumque probabile. Probat & declaratur. Affirmantem enim sententiam tradit Molina q. 110. a. 3. & Vasquez cit. d. 2. 18. n. 9. & suaderi potest. Tū quia vtroque modo posse mouere corpus, scilicet immediate per se, & mediante impetu seu impulsu, cuiusdam perfectionis est, quæ eū hominibus conueniat, non videtur deneganda Angelis, eū habeant virtutem motiuam multo præstantiorē, quàm homines. Tū quia eiusdem virtutis esse videtur, mouere aliquid violenter, & qualitatem motiuam transeuntem ad hoc imprimere.

15 **N**egatiuam autem velut probabiliorē tuetur Suarez Metaph. d. 35. sec. 6. n. 24. & 25. tamen si hic cit. l. 4. c. 3. 1. à n. 9. rem in medio dubiâ relinquat, ratus vtramque partem esse probabilem. Ratio est. Tum quia ex comuni Doctorum sententiâ, Angeli non possunt aliqd extra se efficere immediate, præter motum localem, non autem aliquam qualitatem, qualis est etiã impetus ille seu impulsus, qui nihil aliud est, omnium sententia, quàm qualitas motiua. Tum quia ex suo genere perfectior est modus ille mouendi per seipsum immediate, quam mediante impetu, non solum quia magis conaturalis est, vt dictum, sed etiã quia hac ratione motus ipse magis in potestate mouentis est, eiusq; arbitrio plenius subiacet. Cū ergo Angelus facile possit omnia mouere immediate per seipsum, vt ex dictis colligitur, non opus habet vni productiuam impulsus: præterquã quod ipsum etiã impulsus, si eo quandoque opus est, efficere potest saltè mediante alio corpore, velut instrumento, vt dictum: sicut etiã ceteras qualitates & formas, quas corpora per seipsa immediate produunt, Angeli non possunt producere, nisi mediantibus causis secundis vt dicitur. Ex quibus etiam patet responsio ad contraria fundamenta.

16 **A**ssertio IX. Vis motiua Angeli determinata est, non solum quoad pondus mobilis, seu qualitatem corporis mouendi, si in motu resistentiã habeat: sed etiã quoad velocitatem motus, in quocumque demum mobili efficiendi: ita vt non possit Angelus na-

turaliter quocumque velit corpus & quanta velit celeritate loco mouere, sed vt determinatã suisq; viribus non imparē molē ea celeritate mouere possit, quæ naturalis ipsius Angeli perfectioni respondeat. Ita ex comuni & certa Vasquez d. 197. Suarez Metaph. d. 35. sec. 6. & hic l. 4. c. 3. 2. & Deirius l. 2. disquisit. Mag. q. 16. vbi etiam contrarium damnasse fertur articulus quidam Parisiensis.

Ratio est. Quia virtus motiua Angeli finita est: Ergo determinata ad certam veluti quantitatem obiecti, & velocitatis perfectionem. Dixi tamen, si mobile resistentiã habeat: hinc enim tantum, & non ex ipsa præcise magnitudine mobilis petenda est limitatio & determinatio virtutis motiue. Quod si corpus resistentiã ad motum non habeat, vt est cœli, nil obstat, quo minus aliud maius etiã in infinitum synkategorematicè ab Angelo moueri possit, vt rectè Suarez hic lo. cit. & particulatim dicitur d. 3. q. 4. dub. 3. Sicut ob eandem causam diximus supra, posse Angelum non resistentem etiam superiorem à quolibet inferiori Angelo moueri.

E contrario, si mobile resistentiã habeat, vt habent omnia grauiora, imo etiã omnia sublunaria, siue ex se, siue ex parte medij, fieri poterit, vt mobile tantum sit resistentia, quæ ab Angelo naturaliter superari non possit, vti credibile est, re ipsa ob hanc quoque causam, etiã abstrahedo à lege Dei hoc impediendo, totã terrã ab vno Angelo moueri non posse. Vti vero nonnulli docuerunt, posse Angelum seipsam maiori & maiori celeritate in infinitum mouere, eo quod resistentiã non habeat, ita existimat Suarez hic non improbabile, posse Angelum qualibet maiori celeritate in infinitum mouere cælum, aliudue mobile, quod nullã resistentiã habeat: sed contrarium est verius, vt ipsemet fateatur, & suo loco dictum supra q. 2. du. 8. De motu vero celorum per Angelos pluribus agetur d. 6. q. 4. dub. 3.

D V B I V M III.

Quid particulatim de translatione sagarum ad earundem conuenticula sentiendum: an vere, & quæ ratione à diabolo transferantur.

Ad S. Thomæ p. 1. q. 110. art. 3.

1 **Q**uia generalis doctrina per se parum utilitatis habet, nisi quoad opus est, etiam ad particularia, velut ad praxin possit applicari, operæ pretium est, illam multorum iudicij ventilatam questionem, cum tradita hæctenus doctrina coniunctam discutere, an nimirum, & qua ratione sagæ seu striges, vtriusque sexus, à demone verè & corporaliter transferantur, ad nocturna illa, quæ omnium ore celebrantur, conuenticula, in quibus omnium generis nefaria crimina, nefandaque voluptates exercent. Quæ questio tamen ad iudicia de sagis rite ferenda non parum habeat momenti, non tamen ad tribunalia iudicum, sed cathedras Theologorum ventilada pertinet, vt potè ex principijs Theologicis potissimum, non ex fori legibus decidenda.

2 **S**unt autem hæc de re vniuersim duæ scriptorum sententiæ. Prima vniuersim negat, sagas siue

striges